

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОЇ ТЕХНІКИ В КОНТЕКСТІ МІЖГАЛУЗЕВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Однією з найважливіших проблем ринкового розвитку сільськогосподарських підприємств є їх матеріально-технічне забезпечення. Без цього неможливе досягнення високого рівня продуктивності праці, виробництво продукції з низькою собівартістю. Абсолютна більшість аграрних підприємств не мають у своєму розпорядженні достатньої кількості техніки, а та, що є – застаріла. Наслідком стало порушення технологій виробництва продукції та зниження її конкурентоспроможності.

Особливістю останніх років є укрупнення сільськогосподарських підприємств, створення інтегрованих формувань, що здійснюють виробництво продукції її часткову чи повну переробку та реалізацію. За рахунок залучення інвестиційних коштів і використання сучасної техніки та обладнання нові агроформування займають все більшу нішу в аграрному секторі виробництва.

В інтегрованих сільськогосподарських підприємствах відбувається формування комплексу технологічних машин на основі переважно імпортової нової та вживаної сільськогосподарської техніки. Вітчизняне машинобудування поступово втрачає свої позиції на ринку технічних засобів а сільськогосподарська техніка за технічними характеристиками та якістю виготовлення все менше спроможна конкурувати із зарубіжною [5]. Використання потужної техніки іноземного виробництва, дозволяє інтегрованим підприємствам скоротити витрати на: утримання техніки (за рахунок збільшення навантаження на одиницю техніки і скорочення її абсолютної кількості); пально-мастильні матеріали; насіння (за рахунок точного висіву) [1].

У виробництво впроваджуються прийоми мінімізації обробітку ґрунту спрямовані на енергозбереження, посилення інтенсивності ґрунтоутворення в агроценозах і підвищення урожайності сільськогосподарських культур. Так для прикладу, НВП “Райз-Агро” є однією з перших інтегрованих сільськогосподарських компаній в Україні, яка перейшла на “мінімальні технології” обробітку ґрунту. Нова технологія сприяє відновленню саморегуляції ґрунтової родючості та підвищенню продуктивності використання техніки на 30–40 %.

Класична система основного обробітку ґрунтів заміняється безвідвальним обробітком (ТОВ “Агро-Альфа”), що дозволяє: економити пальне в межах 5–7 л/га; збільшити продуктивність агрегатів на 7–8 %; відтворити діяльність ґрунтоутворюючих мікроорганізмів. Класичні пропашні сівалки з анкерними сошниками заміняються сучасними високопродуктивними сівалками точного висіву з дисковими сошниками, обладнаними комп’ютерною системою контролю висіву насіння, що дозволяє підвищити урожайність та проводити посів цілодобово. Скорочуються затрати пов’язані із транспортуванням агрегатів до місця роботи і назад та кількість обслуговуючого персоналу [4].

Значний економічний ефект при використанні іноземної зернозбиральної техніки досягається за рахунок якості збирання (втрати зерна при обмолоті на 50–60 % нижчі за вітчизняну техніку) та за рахунок якісного подрібнення і рівномірного розподілу по полю органічних поживних решток, що, як наслідок, призводить до збагачення ґрунту органічною речовиною. Так для прикладу, комбайн Case 7088 дозволяє проводити збирання, в середньому, 40–45 га за робочий день, а при організації

цілодобової роботи 70–80 га. Комбайни Case 7088 обладнані сучасними двигунами за рахунок чого досягається економія дизельного палива – 5–7 л/га, порівняно з вітчизняними аналогами – при навантаженні на одиницю техніки 3500 га за сезон економія пального складе 90–120 тис. грн.

Технічні характеристики нової ґрунтообробної і посівної техніки дозволяють використовувати її цілодобово. Так для прикладу, сівалка John Deere (24-х рядна) здійснює посів 250 га кукурудзи або соняшнику – в еквіваленті вітчизняних сівалок замінює 9 одиниць. За рахунок поліпшення якості посіву (рівномірність розподілу насіння в рядку, відсутність мікропросівів, рівномірності глибини закладення насіння, можливості дотримання запланованої густини стояння рослин на гектарі, ін.), порівняно з вітчизняною технікою, врожайність кукурудзи збільшується, в середньому на 8–9 ц/га, соняшнику – 2–3 ц/га., що дозволить компанії, за рахунок використання двох вказаних сівалок, додатково отримати в середньому 250 т соняшнику і 4500 т зерна кукурудзи в сезон [1]. Трактор John Deere в агрегаті з дисковою бороною John Deere 637 здійснює якісний обробіток ґрунту. Економія пального, порівняно з традиційним обробітком ґрунту, складає 8–9 л/га. Виходячи з виробничих характеристик трактора John Deere 8430 можна сказати, що він заміняє при роботі 3 трактори Т-150 (культивачія 60–70 га/добу) та близько 6 тракторів МТЗ-80 (посів 35–50 га/добу) [6].

На високому рівні в інтегрованих підприємствах налагоджена організація логістики парку техніки в період польових робіт. Дослідження показують, що при умові організації роботи в три зміни, для обробітку 10 тис. га достатньо 5 тракторів в т. ч: Case MX 310 – 3 шт., трактор Case MX 180 – 2 шт., глибокорозпушувачі Case 530 – 2 шт., дискові борони Kello Bilt – 2 шт., культиватор Хорш АТD 12.30 – 2 шт., сівалки GP 4000 – 1 шт., сівалка Kinze 24 рядна – 1 шт., сівалка Kinze 8 рядна – 1 шт., оприскувач начіпний GP 1090 – 1 шт., самохідний оприскувач JD – 1 шт., розкидач мінеральних добрив Amazone – 2 шт. Основне навантаження на техніку поводити в осінній період.

Наразі більшість техніки, придбаної інтегрованими підприємствами, представлена енергозберігаючими широкозахватними агрегатами переважно зарубіжного виробництва. Найпоширенішими марками техніки є наступні: Case, Claas, John Deere, Fendt, New Holland, Massey Ferguson, Deutz-Fahr. Попитом у аграріїв користується Білоруська техніка Мінського тракторного заводу. Перевагами технічних засобів іноземного виробництва є надійність і якість, технічні характеристики та зручність використання. Обладнання її сучасним навігаційним та комп'ютерним обладнанням дозволяє ефективніше вести господарську діяльність та виробляти конкурентоспроможну продукцію.

Однак, сучасні імпортні технології дорогі, тому необхідно розвивати вітчизняне виробництво, залучаючи до цього потужності вітчизняних заводів та дослідних інститутів, при відповідній державній підтримці. Наразі сільськогосподарське виробництво України особливо потребує технологічного оновлення вітчизняними ефективними, енергозберігаючими та надійними технічними засобами.

Висновки. Сучасний стан технічного забезпечення виробників сільськогосподарської продукції наблизився до критичної межі. Близько 80 % технічних засобів, що залишилися в господарствах, відпрацювали свій нормативний ресурс. Через зношеність та технічну несправність до 25 % їх зовсім не використовуються. Зменшення кількості техніки та зниження рівня її технічної

готовності призвело до підвищення навантаження у 1,5–2 рази, що значно затягує терміни виконання робіт, порушує вимоги агротехніки та збільшує втрати урожаю.

Іноземна техніка, яку використовують інтегровані сільськогосподарські підприємства має ряд переваг над вітчизняною, а саме: скорочення втрат при збиранні врожаю; зменшення кількості обслуговуючого персоналу; економія пального; збереження якості продукції; підвищену маневреність. За рахунок повного забезпечення технічними засобами інтегровані формування мають змогу отримувати кращі показники господарської діяльності, підвищувати рівень конкурентоспроможності власної продукції. Однак, технічне забезпечення більшості товаровиробників є недостатнім. Для виправлення ситуації необхідний системний державний підхід щодо відтворення технічного потенціалу агропромислового комплексу до рівня технологічної потреби та державна підтримка розробки і виробництва сучасних вітчизняних технічних засобів.

Список літератури

1. Білоусько Я. К. Техніко-технологічне забезпечення сільського господарства / Я. К. Білоусько // Економіка АПК. – 2009. – № 12. – С. 29–33.
2. Данкевич В. Є. Диверсифікація виробництва високотоварних сільськогосподарських підприємств / В. Є. Данкевич // Вісн. ЖНАЕУ (економічні науки). – 2010. – №1 (26). – Т. 2. – С. 147–155.
3. Данкевич В. Є. Економіко-математична модель оптимізації виробничої структури високотоварних сільськогосподарських підприємств / Ю. Б. Бродський, В. Є. Данкевич // Вісн. Житомир. держ. технол. ун-ту. Економічні науки. – 2011. – № 1 (55). – С. 180–184.
4. Лукінов І. І. Вибрані праці: у 2-х кн. / І. І. Лукінов – Кн.2. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 794 с.
5. Мазнев Г. Є. Методичний підхід щодо обґрунтування територіального розміщення ремонтно-обслуговуючих підприємств / Г. Є. Мазнев // Економіка АПК. – 2010. – № 11. – С.102–108.
6. Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Полісся і західного регіону України / редкол.: В. М. Зубець [та ін.]. – К.: Урожай, 2004. – 560 с.
7. Підлісецький Г. М. Економічні проблеми технічного забезпечення сільського господарства / Г. М. Підлісецький, В. Л. Товстопят // Економіка України. – 2008. – № 11. – С. 81–87.
8. Храмова И. Г. Вертикальная интеграция в продовольственном секторе России (деятельность агрохолдингов) / И. Г. Храмова // . – Москва, 2003. – 52 с.